

Верослав Ранчић

КОНАЧНА ИСТИНА

Олга и Павле Карађорђевић
између истине и судбине

Београд
2009
ДЕРЕТА

Велику захвалност дугујем:

Кнегињи Јелисавети Карађорђевић, на стрпљењу приликом наших разговора, упућивању у детаље из живота њених родитеља и браће, као и на писаним материјалима које је лично прикупила и дала ми на коришћење.

Писцу и историчару Миодрагу Јанковићу, за указивање на важне детаље који су детерминисали живот кнеза Павла Карађорђевића.

Мојој породици, која је имала стрпљења за моје несносно понашање које сам нештедимице ширио око себе током истраживања и писања романа, и на мудрој одлуци да ме не запиткује: „Шта пишеш, шта пишеш?“, што ме је одувек излућивало.

Мом деветогодишњем унуку Димитрију, који је („узурпирајући“ мој компјутер, иако би то могао на свом – ко би знао зашто му је мој занимљивији – играо „игрице“ и на тај начин ми омогућавао да опуштено размишљам у башти), поставио круцијалну животну истину: *Пустии ме да се иїрам. То шїио иишеш већ се гоїодило и йоново ће се гоїодийи.*

Његова мудрост је била језичак који је превагнуо на ваги мојих двоумљења о релативности времена и схватања да оно што је прошло одувек долази поново. Да се, без обзира у ком времену и каквом државном устројству живимо, неумитно враћамо у прошлост, верујући да идемо у будућност.

Разуме се, личности и догађаји у роману су аутентични. Али, због драматуршке структуре и објективних разлога, извесне личности (које су синтеза неколико различитих индивидуалности и карактера), њихова имена, презимена, као и догађаји у којима се појављују, представљају моју фикцију, и њихово стављање у било какву негативну конотацију ван мојих је жеља и намера.

Аутор

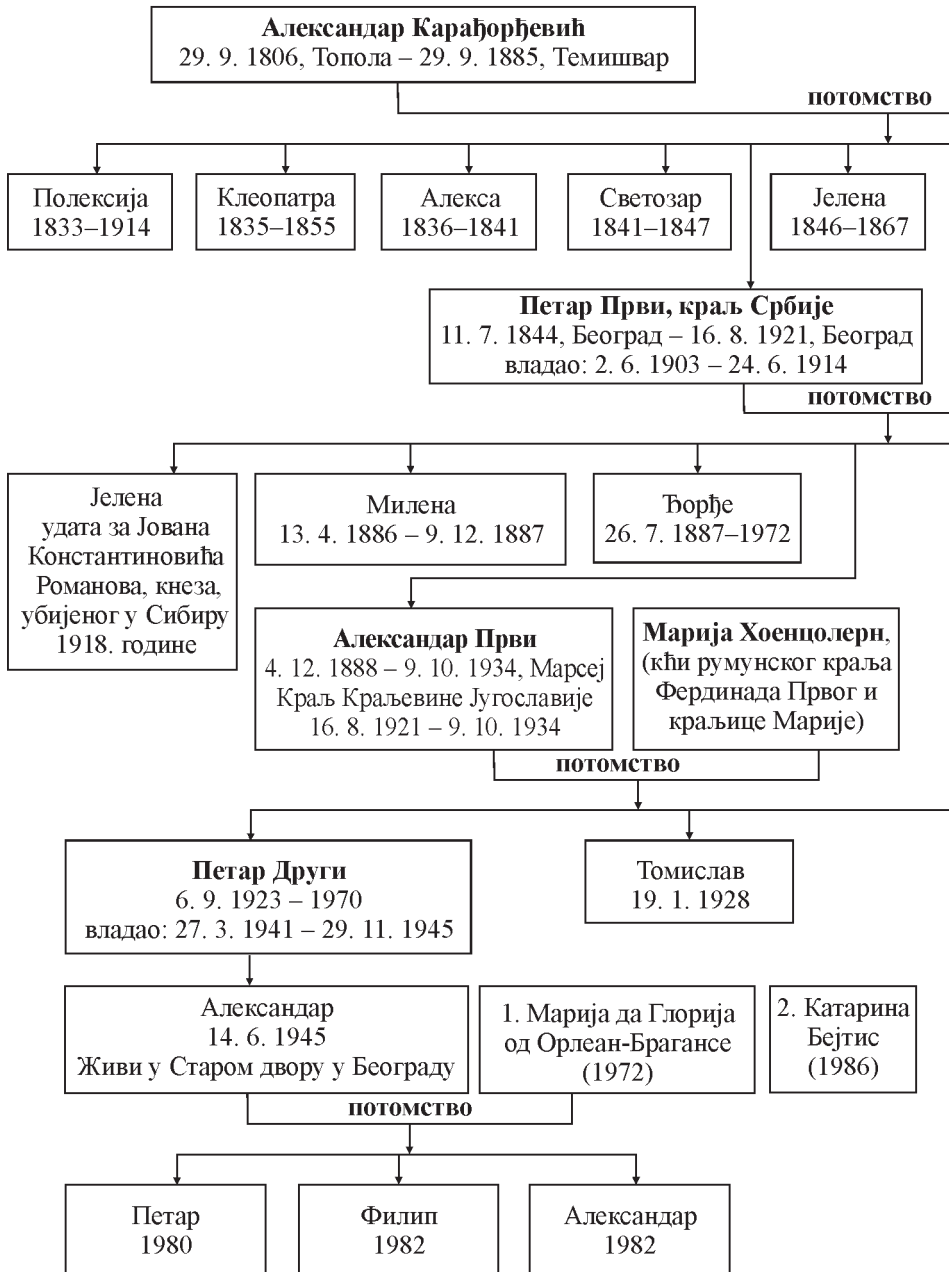
*Њејово краљевско височансџво кнез Павле Карађорђевић и
Њено краљевско височансџво кнејиња Олија Карађорђевић са
кнежевићима Александром и Николом и кнејињицом Јелисавејом
Бели двор, друга половина 1939. године*

Главни извори

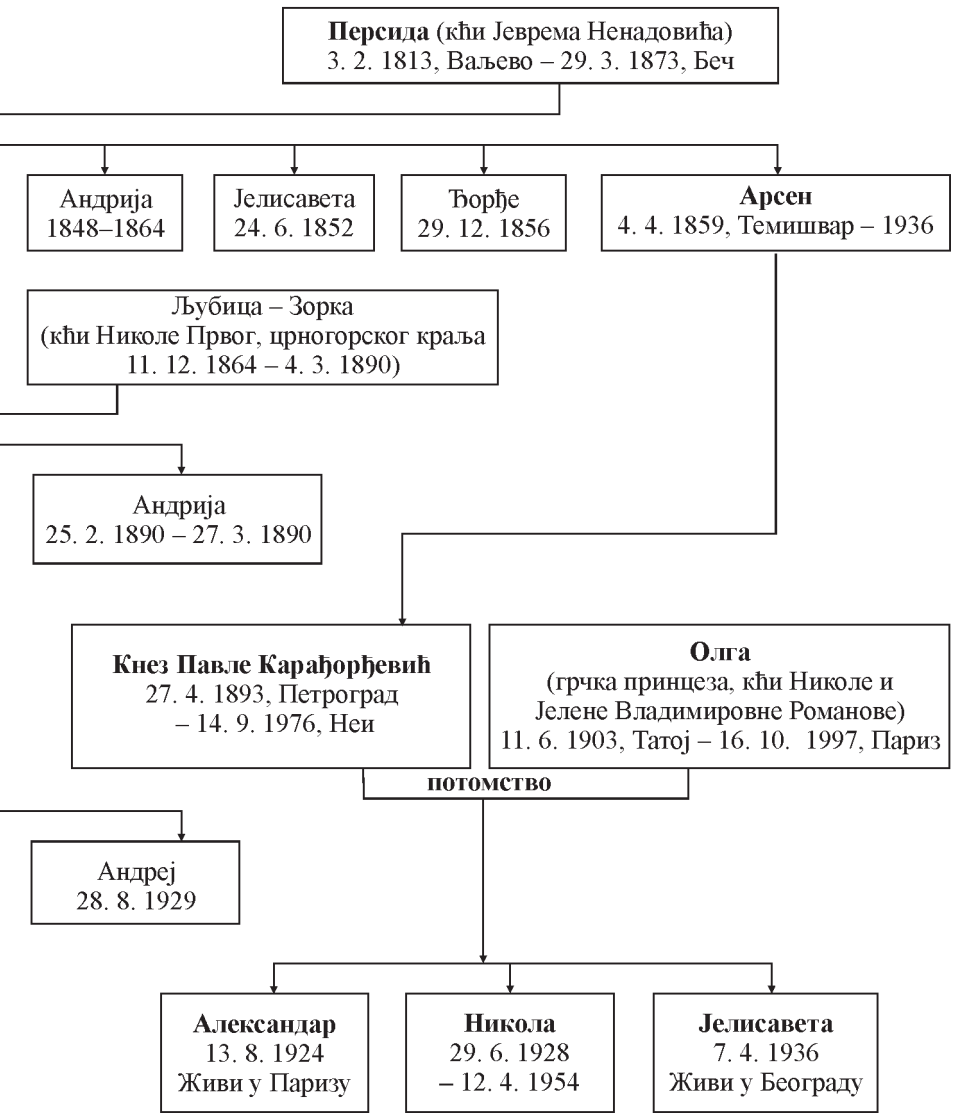
Овај роман је настао на основу казивања кнегиње Јелисавете Карађорђевић, кћерке кнеза Павла Карађорђевића; дневника који је кнегиња Олга Карађорђевић, супруга кнеза Павла Карађорђевића, водила за време боравка у Београду, изгнанства у Атини, Каиру, Кенији, Јужној Африци, и касније током боравка у Лозани и Паризу; писама које је кнегиња Олга упућивала из изгнанства својој мајци Јелени Владимировној Романовој; сестри, принцези Марији, супрузи војводе од Кента; енглеској краљици Елизабети и венчаном куму, енглеском краљу Џорџу Шестом, краљу Петру Другом Карађорђевићу, и 146 писама Павла Карађорђевића упућених историчару уметности Бернарду Беренсону, као и писама бројним другим истакнутим личностима широм Европе.

Затим, на основу бележака (велики број разговора са Павлом Карађорђевићем) Нила Белфура, другог супруга Јелисавете Карађорђевић, и записа књижевнице Сели Мекеј; поверљивих докумената СОЕ (британске обавештајне службе), која је кнегиња Јелисавета Карађорђевић прибавила из њеног архива, као и богате литературе о кнезу Павлу Карађорђевићу, објављене у Лондону, САД и Француској. И, коначно, на основу личног дневника Љубише Ранчића, носиоца Ордена енглеске краљице Елизабете Друге, оца аутора романа, и дневника Милета Ратковића, капетана Југословенске војске и власника пошлестичарнице у Лондону, оца покојног глумца и редитеља Зорана Ратковића.

ГЕНЕАЛОГИЈА

КАРАЂОРЂЕВИЋА

ПРВИ ДЕО

МАРТОВСКЕ ИДЕ НАД
БЕОГРАДОМ

Олга је била у праву.

Осећао се очајно усамљеним. Долазак на Брдо крај Крања неће ублажити горчину меланхолије изазване трагичним догађајима у Београду. Очекивао је да ће у вили на Брду и у лаганим шетњама крај језера успети да пронађе мир који му је месецима недостајао.

Краљевски воз се споро кретао. Једномерно клопарање точкова деловало је успављујуће у раном јутру, али кнез Павле Карађорђевић није спавао. Кроз правоугаоник вагонског прозора посматрао је како се низ каскаде борове шуме спушта магла. Март је био прохладан и варљив. Пре четири дана у Београду је падао снег. Синоћ је било топло и температура се кретала око плус 20 степени. „Данас ће бити пакао!“, помислио је Павле.

Када се вратио из Берхтестартена, после надмудривања са Хитлером, био је делимично задовољан верујући да је за извесно време заштитио земљу од немачког напада. Није био спреман за подметања која су као лавина почела да се ваљају према њему. Коначно, 6. марта била је заказана седница Крунског савета Краљевине Југославије. Састанак је одржан у дворани у Белом двору. Сви су били присутни: намесници Раденко Станковић и др Иван Перовић, председник владе Драгиша Цветковић, министар спољних послова Александар Цинцар-Марковић, министар војске и морнарице Петар Пешић, министар Двора

Милан Антић, потпредседник владе Влатко Мачек, и Фран Куловец, министар без портфеља.

Оно што се догодило на Крунском савету обележиће његов живот до последњег тренутка.

Цветковић је држао дуго уводно слово. Говорио је о свему и свачему. Кнез Павле је кратко и прецизно изнео садржај разговора са Адолфом Хитлером, а онда је Цинцар-Марковић драматичним гласом изговорио: – Озбиљност ситуације по нашу земљу никада није била већа него што је сада. Његово височанство вам је пренео свој разговор са Адолфом Хитлером, који инсистира на потписивању Тројног пакта. Његово височанство је такође подвукао да је са канцеларом Трећег рајха постигао специјални споразум да Немци неће постављати територијалне захтеве у односу на Југославију. Драматичност ситуације подвлачи и могућност италијанске инвазије на нашу земљу и само се потписивањем Тројног пакта могу обуздати италијански апетити. У разговору са Хитлером постигнут је споразум да војска Осовине неће пролазити преко наше земље, никакви ратни материјали, чак ни рањеници неће бити транспортовани преко наше територије и, оно што је посебно важно, не морамо да улазимо у рат на страни Осовине... – Цинцар-Марковић је застао и погледом обишао све присутне.

Слушајући клопарање краљевског воза, Павле се сетио како је подигао поглед према министру војске и морнарице и како је помислио: „Овај човек ужива у несрећи која нас је задесила! Како је то могуће?“

Цинцар-Марковић је наставио: – Ово је било дуго излагање, али мислим да сте морали бити обавештени о сваком детаљу пре доношења овако судбоносне одлуке... Посебно морам да истакнем чврсто уверавање канцелара Трећег рајха да ће по завршетку рата све учинити како би Југославија добила град и луку Солун.

Увек уздржани и одмерени министар Двора Милан Антић упитао је забринуту: – Да ли је ситуација толико критична да нема друге него потписати Пакт?